

477
Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції

581.5(082)
П78

**ПРОБЛЕМИ
ЕКОЛОГІЇ
ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ**

ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІСОВОЇ ПІДСТИЛКИ ДЕРЕВНИХ НАСАДЖЕНЬ КРИВОРІЖЖЯ

Ющук Є.Д., Батюк О.М., Гладій О.О.

Криворізький державний педагогічний університет

Лісова підстилка являється одним із важливих структурних компонентів лісового біогеоценозу і відіграє провідну роль в ґрунтоутворювальних процесах степової зони України.

Лісова рослинність, що приходить на зміну степовій, обумовлює утворення ґрунтів, які мають значно вищі лісорослинні якості, ніж ґрунти під степовою рослинністю. Із впливом лісу на ґрунт його лісорослинні властивості зростають. Цим самим формуються умови для зміни фітоценозу степу у лісові рослинні формації, котрі призводять до створення чорноземів лісопокращених, які мають ще вищу здатність родючості. Лісова підстилка проявляє функцію деревних насаджень, тип екологічної структури і тип лісорослинних умов, сама виступає у якості фактора, котрий обумовлює ґрунтоутворюючий та інші складні процеси, які проходять під покривом лісу.

Вивчали морфологію, хімічний склад та запас підстилки 45-річних

дубово-ясеневих насаджень, розташованих в умовах антропогенних чинників (Криворіжжя) і чистої зони (Гуровський ліс). Для комплексного вивчення підстилки використовували метод Кісельової Н.К (1968) і Скородумова (1940).

Аналітико-хімічні показники переконують, що в дубово-ясеневих фітоценозах формується суцільна, двошарова підстилка з перевагою горизонту H_0^2 . Потужність підстилки за межами антропогенних чинників змінюється в межах 6,5-7,5 см, в умовах антропогенезу 5,8-6,5 см. Запаси підстилки на чистій ділянці вище, ніж в умовах забруднення, що складає відповідно 6,5 т/га і 4,4 т/га. Щорічний розпад (мінералізація) підстилки в умовах еталонних ділянок складало 35%, в умовах забруднення – 45%.

Показник кислотності (рН) водної витяжки у верхніх горизонтах підстилок 5,5-6,7. Зольність поверхневих горизонтів підстилок змінюється в межах 8,3-8,7%.

Наші аналітико-хімічні дослідження, в умовах антропогенних факторів Криворіжжя штучних насаджень формування лісових підстилок зумовлене віддаленістю насаджень від джерел забруднювачів.

В лісових біогеоценозах сталих ділянок, формується потужна, двошарова, нейтральна, низькозольна лісова підстилка.

В лісових біогеоценозах, котрі знаходяться під впливом антропогенних чинників, формування лісової підстилки характеризуються меншими запасами і кислим показником реакції, але швидшими темпами розпаду і вищим відсотком зольності.